

REMISSYTTRANDE

2019-10-25

Konsumentverket

Konsumentverket@konsumentverket.se

Remiss – konsumentverkets allmänna råd om konsumentkrediter tillhandahålls (dnr 2019/360)

Inledning

The Swedish Financial Technology Association (“SweFinTech”) är en branschorganisation för svenska Fintech-företag och samlar 58 bolag inom branschen. Vi samlar företag inom betalning, lån, crowdfunding, investment m.m. och vårt syfte är att stärka det svenska ekosystemet och skapa en välfungerande marknad för svenska fintech-bolag.

SweFinTech uppskattar möjligheten att svara på remissen om ”konsumentverkets allmänna råd om konsumentkrediter” som gäller de allmänna råden som flera av våra medlemsbolag berörs av.

Bakgrund

SweFinTech samlar flera företag som är konsumentkreditinstitut, förmedlar eller ger ut konsumentkrediter. Vi har några generella invändningar och några mer konkreta förslag på ändringar i de allmänna råd som Konsumentverket skickat ut på remiss. Nedan försöker vi rada upp dem i kronologisk ordning och kommer med ändringsförslag. Vi fortsätter gärna dialogen med Konsumentverken om råden i synnerhet och om fintech och konsumenter i allmänhet.

God kreditgivningssed

Vi anser att måttfullhet vid marknadsföring är ytterst viktigt och därför behövs det tydliga och adekvata råd till näringsidkarna som genom information kan ge makt till konsumenten att göra genomtänkta val. Det är viktigt att näringsidkaren lämnar tydlig och tillgänglig information men med den nya skrivningen anser vi att det kan medföra oklarheter i hur långt näringsidkarens informationsplikt sträcker sig. Konsumentverket har bland annat gett ett allmänt råd som lyder att näringsidkare på lämpligt sätt bör försäkra sig om att konsumenten har förstått de förklaringar avseende viktiga delar av avtalet som har lämnats. Vidare anges att näringsidkaren bör kontrollera att konsumenten har förstått innebörden av kreditavtalet. SweFinTech välkomnar förändringar som innebär en ökad transparens och tydlighet gentemot konsumenter. Det förslag som presenteras är dock svårtolkat, och beskriver inte hur näringsidkare ska gå tillväga för att kontrollera detta i en digital miljö. Om kraven för förklaringskyldighet uppfylls och konsumentens samtycke och godkännande av gällande villkor trots detta inte godtas som tillräcklig, är risken överhängande att bevisbördan för att konsumenten förstått det ingångna avtalet faller på näringsidkaren utan att konsumentens ursprungliga bekräftelse är tillräcklig.

SweFinTech ställer oss frågande till skrivningen om återbetalningstidens längd inte ska överstiga varans livslängd. SweFinTech menar att detta är en för generell skrivning och det bör förtydligas hur bedömningen av varans livslängd ska ske just med tanken på skrivningen kring ”varor där teknikutvecklingen är snabb bör detta särskilt beaktas”. Detta skulle vi önska ett förtydligande kring.

SweFinTech skulle vilja kommentera kring möjligheten till annan betalningsplan som i förslaget till råd låter som följer ”att det inte bör ges information till annan betalningsplan än vad som avtalats på en framträdande plats på fakturan”. SweFinTech menar att det är betydelsefullt för konsumenten att vara fullt informerad om vilka olika betalningsalternativ som konsumenten har att tillgå och vi uppmanar Konsumentverket till att detta bör ändras.

Måttfullhet vid marknadsföring

Konsumentverket har i paragraf 6A angett att om kreditavtalet medger en möjlighet att välja belopp att betala t.ex. vid en kreditkortsfaktura, bör kreditgivaren välja den totala utestående skulden som förfyllt belopp. Om det inte är möjligt bör kreditgivaren lämna fältet för belopp tomt. Kravet om att den totalt utestående skulden ska vara förfylld, eller beloppet för betalning lämnas tomt för att fyllas i av kunden själv, kan tolkas som ett önskemål om att öka tydlighet gentemot konsumenter och motverka ogenomtänkt skuldsättning för revolverande krediter som regelbundet används för vardaglig konsumtion. Förslaget riskerar dock att få motsatt effekt om detta leder till att möjligheten för att konsumenter ska kunna följa en tidigare bestämd avbetalningsplan undermineras, och kan leda till att konsumenter istället väljer att delbetala över en längre tidsperiod än planerat vilket kan innebära en mindre fördelaktig avbetalningsplan till en högre total kostnad. Vi förmodar att förslaget egentligen inte är tänkt att träffa de situationer då en konsument gör ett kreditköp och vill delbetala en specifik vara eller tjänst under en specifik tidsperiod. I dessa situationer känns det nödvändigt att konsumenten informeras om vad som ska avbetalas per månad enligt tidigare ingångna villkor samt ges möjlighet att betala av hela skulden om så önskas.

SweFinTech ställer sig även frågande kring skrivningen om att kreditgivare bör avstå från att bifoga ansökningsformulär vid direktreklam av en kredit. Innebörden av en sådan skrivelse kan uppfattas motsägelsefull och ansökningsformulär är något positivt för ge konsumenter mer information innan den gör valet om den vill ta sin kredit. Genom att bifoga ansökningshandlingar ges konsumenten möjlighet att fatta ett informerat och överlagt beslut. Att säga att kreditutgivare inte bör bifoga ansökningsformulär har inget syfte och har inte stöd i lag.

Information vid marknadsföring och innan ett kreditavtal ingås

Vi förutsätter att Konsumentverkets avsikt har varit att ”vid angivandet av det representativa exemplet” ska se över och uppdateras vid behov och inte var tredje månad som det står i Konsumentverkets remiss. SweFinTech anser att en uppdatering av det representativa exemplet var tredje månad är orimligt och opassande.

Kreditprövning

I delen om kreditprövning har Konsumentverket nämnt Högsta Förvaltningsdomstolens bedömning av vad som är tillräckligt underlag för kreditprövning i dom 5868-16. SweFinTech noterar att de allmänna råden inte anger vilka uppgifter som bör inhämtas utifrån hur kreditgivaren bedömer omständigheterna vid avtalets ingående, konsumentens personliga förhållanden och kreditbeloppet, utan endast räknar upp

ett antal uppgifter som bör inhämtas. Med den nya avgränsningen till en uppräknig av de uppgifter som bör inhämtas, utan hänvisning till lag och praxis, ser SweFinTech en stor risk att den proportionalitetsbedömning som kreditgivare ska göra inte framkommer, och därmed förbigås.

Konsumentverket antyder vidare i sin kommentar att principerna för proportionalitetsbedömningen av vilka uppgifter som ska tas med i kreditprövningen inte gäller för bolag med tillstånd som konsumentkreditinstitut enligt lag om viss verksamhet med konsumentkrediter. Konsumentverkets kommentar av domen talar närmast att myndigheten anser att samtliga uppgifter bör inhämtas vid all kreditprövning, förutom just den typ av kreditgivning som Högsta Förvaltningsdomstolen bedömt i domen C- 2014:2464 – som följer direktivet och säger att kreditutgivarna ska göra en egen bedömning av vilka uppgifter som är tillräckliga. SweFinTech anser att denna slutsats är felaktig och saknar grund i domen. En proportionalitetsbedömning ska alltid göras enligt direktivet och lagen ställer inga krav på att vissa uppgifter alltid ska inhämtas, helt oavsett vilket typ av tillstånd kreditgivaren har.

Att t.ex. inkomstuppgifter alltid bör inhämtas som Konsumentverkets råd syftar på har inte stöd i praxis, där det tydligt framkommer att kreditgivaren inte har någon skyldighet att alltid inhämta viss information. SweFinTech anser därför att det, trots de allmänna rådens ambition att inte omfatta andra regelverk och praxis, ändå krävs ett förtydligande i de allmänna råden att kreditgivaren ska göra en proportionalitetsbedömning av vilken information som ska inhämtas och vägas in i kreditbedömningen. Det bör även framkomma av de allmänna råden vilka principer som enligt lag och praxis gäller för bedömningen av vilka uppgifter som ska inhämtas, det vill säga baserat på omständigheterna vid avtalets ingående, konsumentens personliga förhållanden och kreditbeloppet. I annat fall ger uppräknigen ett missvisande och felaktigt intryck av att samtliga uppgifter alltid bör inhämtas. Om detta inte framkommer av de allmänna råden bör det i allra högsta grad framkomma av Konsumentverkets kommentar.

SweFinTech ser inget problem i sig med att de allmänna råden anger olika typer av uppgifter som kan inhämtas, men för att råden ska stå sig även i framtiden riskerar den nuvarande uppräknigen att bli inaktuell allteftersom teknikutveckling och registerföring av fler uppgifter kan komma att innebära att även andra typer av uppgifter kan komma att finnas tillgängliga som underlag för en kreditprövning.

Kontroll av inhämtade uppgifter

SweFinTech anser att skrivningen om att inhämta information om inkomst via lönespecifikationer är en förlegad skrivning. Redan idag och via lagstiftning som PSD2 och Open Banking kan man få tillgång till de faktiska inkomsterna genom kontroll av lönekonto om man har konsumentens medgivande. Genom kontroll av lönekonto kan riskfyllda beteenden upptäckas som t.ex. betalningar till spelbolag och inkassokrav som ännu inte har en betalningsanmärkning, vilket kan skydda låntagaren för att hamna i skuldsättning. Detta bör vara ett mer effektivt sätt än att kräva ut lönespecifikationer.

SweFinTech vill även ge en generell uppmaning om att råden i allmänhet behöver bli mer teknikneutrala och anpassas utefter hur konsumentkrediter ges ut i dagsläget samt ta höjd för framtida teknikutveckling.

Swedish Financial Technology Association

Louise Grabo

Generalsekreterare
